

A pármunka tapasztalatai

Jó érvek, helyes módszerek

Két évvel ezelőtt, amikor az első nagy ugrást tettük meggyenkben a szövetkezeti gazdálkodás felé, Berhidán három termelőszövetkezet alakult. Kezdetben úgy látszott, hogy kettővel is „megelégszenek” az emberek, a hajdani kiskovácsi lakosok azonban azzal érveltek, hogy ők is vannak olyan értékek, mint a peremartonlak vagy a berhidaiak. Ha azok külön szövetkezeti „érdemeink”, Kiskovácsiban is külön szövetkezet kell!

Volt hát egy termelőszövetkezet Peremartonban 1957 katasztrális hoiddal, egy Berhidán 1022 hoiddal, és Kiskovácsban is egy 492 hoiddal. Bár a három községet 1946-ban közgazdasátszilag egyesítették, 1956-ban Törökvs Tsz, Eszikkalász Tsz, és Vörös Virradat Tsz néven újralakult a hajdani három község. Legalábbis gyakorlatilag. „Előnye” kezdetben nem sok volt ennek az önállóskodásnak, legfeljebb az, hogy volt mire hivatkozni, ha okot kerestett valaki az elégedetlenségre. A szövetkezetek határa, adottságai nem voltak egyformák. Emiatt egykben a kaszá-lásért, másikkban az állatok gondozásáért adtak több munkaeget. S persze, maga a munkaségység értéke is annyiféle volt, ahány termelőszövetkezet működött. A peremartonlaknak volt a leg több, de legáltalában mindössen egy földjük. Tágaságuk szorgalmas, eléggé bőviben is volt a munkaelégek. Berhidán jó a föld, de a tagság meglehetősen előregedett. Kovacsiban jó, de kevés volt a terület, fiatalok viszont itt voltak a leg többben. *Hida magyarudák azonban az emberek akkor, hogy a kilémbözó adottságok jól kiegyensúlyozást, az önállóskodás*

nem volt hajlandó tudomásul venni az érveket.

Pártiszervezet csak egy szövetkezetben volt, — a legkisebbikben. A másik kettőben még csak párttag sem volt, nehezen ment a meggyözö munka. Bizony az az igazság, ha el is ismerték ideig-óraig az egyesülés jogosságát, az csak addig tartott, míg egy-egy gyűlésnek, ülésnek, értekezletnek vége szakadt. Az után már mindenképpen igaza keresete az új érvel. S ilyen érveket mindig lehet találni. Sőt! Az ilyen érvek mindig jobbak, mint amit más akar nekünk „bemagyarázni”. Legalábbis addig, amíg általában — a mások érvei.

Hába mondták eleinte a népnevelők, hogy jobb lenne, könyvebb lenne az élet, a munka, egyként választott mind a három szövetkezet tagsága is, vezetőség is. — *Megéltünk mi így is!*

Ha arra hivatkoztak az egyesülés — egyáltalán nem nagy számú hívei, hogy biztonságban, gyorsabban lehetne emelni a terméshozamot, az volt a válasz: — *akkor talán más lenne a határ? Megjavulna az egyesüléstől? Egyébként is mi már berendázhatunk, megvan a sajátos „arculatunk”.*

S hordták az ellenérveket rákásra hónapaszam. Vezetők is, tások is. — *Mire jó folyton az egyesülésen rágódná? Egy-egy vezetőségnek is van elég baja a tagsággal, munkafegyelmével. Mi lenne dból, ha a három gondot összeszerzenénk? Haromszot akkor a problémával tegyük tönkre azokat, akik egygyl is épp, hogy bírunk velük?*

Kutat találtak egy veszprémi szobában

VESZPRÉM VÁROS vízvezeték-két 1896-ban készítették el, addig tehát a város területén levő kurtaknak fontos szerepük volt. Igaz, hogy vízvezetékek készült már korábban is — s ez egyike az országos —, de ez csak az egykori püspöki várat látta el a vízzel. Tummler Henrik vízépítő mérnök az 1770-es években az Urkut vizét vezette fel különeléges emelőszekkezettel a püspöki palotába.

Véghely Dezső történetes 1875-ben leirta a város kútjainak történetét, s itt érdekes adatokat olvashatunk az egykori kutakra vonatkozólag. A még ma is meglevő Koma kutat már 1271-ben említik, s több más kút ismeretes a XVIII. században, mint például az Urkut, a Kerekes kút, a Simtér kút, Javításukról, Karbanlartásukról a város gondoskodik. A Völgyi kúthoz (ami régebben bődönkúv volt) kútfelügyelőt is rendeltek. Mindezek a kutak az 1870-es években még működtek, kivá-vitásukról, gondozásukról akkor is írtak meg. Az említettek köz-kutak voltak de a magánosoknak is volt házájukon, udvarjukban kút; ezekről Véghely könyve szintén megemlékezik.

A Gyógyszerár Vállalat a Rákóczi út 8 számú házban levő gyógyszerárát átalakította, és az átépítési munkálatok folyamán az épületnek hátsó, már a Vörös-Csillag (volt Buchini) utcára eső részében egy helyiség alatt kútra bukkantak. A körülbelül egy méter átmérőjű, kilenc méter mély, terméskövekkel kirakott kútban négy és fél méter magasan állt a víz. Minderről mindaddig nem tudunk, és meglehetősen meglepetést kellett a helyiség alól előbukkant vízzel teli kút. Valjon mikor fúrták, mi ennek a története?

LAPOZZUNK VISSZA most a múltba. A XVIII. század első felében már volt gyógyszerár Veszprémben, a Fekete Sas patika. 1805—1806-ban a Piarcey utcában (a Piac, ma Rákóczi utcában) a Buchini völgyre lemenő kis utca szomszédságában az akkori Gyógyszerár Vállalat, a Fekete Sas Gyógyszerár, Franz Adám, házat épített, és abba költöztette maig megrmardt. Epp ezt alakítja át most a Gyógyszerár Vállalat. Közvetlen a gyógyszerár mellett hangulatos szük lépcsőt, a grádi-csór 1796-ban készítették. A lépcső másik oldalán levő háza 1810-ben húzta megemelet, és az akkori megállapodás szerint a háztulajdonosnak kellett volna a grádi-csór gondoznia, de úgy látszik, hogy később is a város törött annak állapotával.

Már most a múlt század második felében meglehetősen kedvelté lett a szikvíz (a szódá), s ennek gyártásával eleinte a Gyógyszerár foglalkoztak. A Fekete Sas akkori tulajdonosa 1867-ben Bécsből megfelelő szikvízgyártó berendezést hozott, és azt a házában felállította, az üzem 1868-ban meg is kezdte a működését.

MINDEZEKBŐL

nyilvánvaló, hogy a most folyó munkálatok során az első veszprémi szikvízgyártó üzem kútjára bukkantak. A leírás alapján azonban gyant-hajjuk, hogy az eredeti kút a szikvízgyártó üzemnél régebbi eredetű, s talán az szines kizárva, hogy már a középkorban meg-

Dr. Vajkai Aurél

Végül is összeült a 31 tagú községi pártiszervezet. Némeh-András elvtárs, agronomus és Jungvart József tsz elnök vezetésével néhányan kész tervvel álltak a tagságúles, illetve megelözően a vezetőségi üles elé. Nemcsak az általános igazságokról, hanem a ténylegről beszéltek. Nemcsak arról, hogy a nagyüzem, az igazán nagyüzem miért tudja előnyösebben kihasználni a gépesítést, hanem *számadatokkal bizonyították, hogy jelenleg 20 szék munkáért, mintha egyestőlnek.*

A nagyüzemi felár egy részétől egyesülés nélkül esnek az apró szövetkezetek. Ha a talajnak legjobban megfelelő növényeket vetneik, és nem kell mindentüti mindentéle növényt termelni, már az első évben forintokkal nőhet a munkaségység értéke. Berhidán például legalább 5 mázszával több kukorica terem holdanként, mint bárhol másutt, a peremarton határsznel alkalmazható kukorépa területet találni sem lehet. Ha valamelyik brigád valamilyen okból megkézne a munkával — mint az idén a sok eső miatt — másik brigádot lehet átcsoportosítani, segítségül küldeni. Nem marad kapatalatlan a kukorica. Így? Melyik tsz tagsága megy el a másiknak a földjét megkapálni? S hany forint esik ki emiatt? Szakosítani lehet az állateenyésztést. A legelők zöme Peremartonban van. Berhidán a serkésztalás lehetőséggel a legkedvezőbbek, mert közel a vasút. Jobb lesz a szakembereitellátottság. Egy-egy agronomusnak nem kell mindennel, hanem csak egy-két szakértőre támaszkodni. A vetésforgó kialakítása jóval kedvezőbb lesz így. Nem kell annyi iszállót építeni és így tovább.

Teléről telékre bizonyították,

hogy melyik állításuk megvalósulása hany forinttal magasabb jövedelmet jelent ugyannyi munká mellett. Nem kell három fig-gelmentelt vezetőséggel adminisztratív személyzetet fizetni. Az eredmény igen szerény számítás ellenére is — megedőbent volt. *Négyezer forinttal lehetne több a jövedelmük, ami az egyesülés nélkül minden évben kétszázötven forinttal kevesebb a zsebközből! S a későbbi években már milliókört lehet szói!*

A népevelők minden érvük mellé megkapták azt is, hogy mit nyelhetnek mennyit veszhetnek? Ezekkel a bizonyítékokkal indultak el újra, személytől személyig. Először a vezetőségi tagokhoz, azután a tagséghez. Először a kiskovácsiakhoz, azután a nagyobb szövetkezetekhez.

Hosszú hetek, hónapok kitartó

munkájára volt szükség. Erveik először csak elgondolkoltatták az embereket, aztán egyre több segítőfánus akadt. A ténylek nem lehetett jelagadni! S amikor arról volt szó, hogy öt forinttal több, vagy kevesebb lesz-e egy munkaségység értéke, az „ellenérvek” elhalványultak, el is tűntek lassan. *Mire a közgyűlésre kerül a sor, mindhárom termelőszövetkezetben elfogadta a többség a vezetőség javaslatait.*

Január elseje óta

egy szövetkezet működik Berhidán, Pusztán ebből adódik — ha legalább úgy dolgoznak az emberek, mint az elmúlt években — hogy egy magasabb 32 forinttal szemben — a tervek szerény számításai szerint — már az idén 36 forinttal 40 fillért fog érni. De, ha a munkafegyelm javul, ha mindenki dolgozik, ha legalább a legnagyobb dolгодában a családtagok is segítenek, ha időben az jó minőségben végzik el a munkájukat, könnyen lehet, hogy a tervezett-nél is többet tudnak fizetni.

Vágyólggyi László

Visszaélés nem történt, de...

A Sümegi Járású Népi Ellenőrzési Bizottsághoz bejelentés érkezett, hogy a káptalanai Aranykalász Termelőszövetkezetben a vezetők nem jól sáfárkodnak a közösség vagyoniával. Szóva tette a bejelentő, hogy például sok a reprezentációs kiadás a szövetkezetben, gyakori a budapesti és egyéb kizárás, ilyenkor magasabb költséget számoznak el, mint amennyi járna; az agronomus saját motorkezkparjához a közösség pénzén vásárolt alkate-szekeket, a tagoknak eladott csirkeárát nem szedik be, és a tagokat nem terhelik meg az ellenértékek.

A vizsgálat igazolta, hogy a bejelentések bizony meglelnek a valóságnak.

Az ellenőrzés során megállapítottuk, hogy az elnök elvtárs nem jár el kelto körültekintéssel a ki-kiutdelések engedélyezése teren. A bejelentő jogosan tette szóvá az agronomus motorjához történt alkatek-vásárlásokat, mert azokra a közösség pénzéből a pénzübirvonylatok tanúsága szerint 576,70 forintot fizettek. Ki-ki vizont, hogy az agronomus a termelőszövetkezet érdekeiben is használta motorkezkparját.

A szövetkezet vezetősége február 3-101 november 13-ig összesen 576,30 forintot költött „reprezentációs” célokra.

A bizonylatok között háromszor szerepel például iszállótadásra fel, egyszer kútsófkra hús írt bor, ezenkívül több ízben minden különösebb megjelölés nélkül „külföle italok” emnen is tétel. Ezek a kiadások bizony nem valami takarékos gazdálkodásról tanuskodnak. Megfelelt a valóság-nak az a bejelentés is, hogy a tagoknak eladott csirke árát nem szedték be, illetve a betervezés elmaradt. Így augusztus 8-tól ok-

A próbateremből:

Brazil hastánc kuruc módra

Lehet, hogy illetlen dolog bekkucskosítani a szingárszók próbaterebbe, s aztán — még az előadás előtt — elfecsegni, mit láttunk. *A véletlen ezúttal azonban szemelteni a kezünkre játszott egy olyan csillogós tapasztalatot, amelyet nem birunk magunkban tartani, furja az oldalunkat, el kell plegykálnunk. A teljes indiszkrétó elkerülése végett mégis, legalább a csoport nevet nem áruljuk el.*

Általános iskolásokból, utótrókból áll ez a csoport. Azt terveztük, hogy január 10-én mutatjuk be Gádkörné Edivós Irem: Hóseink nyomában című, iskolagyerekek számára írott szindarabját. A keretfeltétek egy utótró rajgyűlés, a bekiatolt képek pedig a Rákóczi-korából. A 48-as szabadságharc és Tanácsköztársaság idején élt gyermekek életét, sorsát villantják fel. Az alapötlet, miniszindarab allitólag rendkívül jó nevelő hatású. Velemenyünk szerint lehet, hogy az iskolai történelemtanítást nagyon jól elmélyíti élményszerűtá teszi a gyerekekben; de attól is tartunk, hogy egy kissé — a giccsel is elfogadhatják veük. A gyerekek-hősök minduntalan olyan mondatokat, olyan gondolatokat mondanak ki, amelyek túl erősen emlékeztetnek bennünket — az iskolai történelemkönyvtek megállapításra, stílusára. A próbán egy gonosz kis ördög, az asszociáció, véletlenül Kisfaludy Károly epigrammáit juttatja eszünkbe, sügta filléinkbe:

„Sok haza, pütfogratás, oh semmi, de szörnyű magyarság, bundás indulatok — oh, be talai máv ez!”

Nem akarunk bemutatás előtt részletekben nyilatkozni egy műről, valamint mégis tegyük szabad elárulnunk. A „Hóseink nyomában” nem ládától mit, szerény allitólag most rendezi saját előadását négy bábkörnek, bármely színházszó csoportnak megküldi a készírtót — saz forint honorárium ellenében!

De lassuk tovább 1848-ban a poszomy főúri kisaszonnyok táncot lejtenek a Wiener Blau dallamára. Nem tudjuk, essebe jutott-e valakinek, hogy a halhatatlan melódia mikor is született? De ez még mind semmi. A kuruc jelenetben, az erdei társzázson egy kis cigánylány cigánydancot jár. Illetve... ez a tánc bizony olyan, mintha a nyáron hazánkban járt Brztiliana együttes valamelyik táncosnőjének mozdulatáról kopirozták volna. Szabad-újos hastánc. Tízemetet vagy tizenhatonéves diáklány vonagylik előtünk a szimpadon. Látszik eretlen mozdulatain, hogy ezt a szerepet nem neki találták ki, csak ráerőltették. A gonosz kis ördög megint megszólal s füllünkbe sügta: „Ez aztán csakugyan rendkívül nevelő hatású!”

Ez már nem nevetni való, ez már izélesten, botrányos. S hogy mégis, nevetni is legyen még okunk: tesszi mindazt a kislány — a Csiröm Pálkó patogó ritmusára!

Nemcsak mi láttuk a próbát, s így bizunk benne, hogy az illetékesek lebeszéltek legalább erről, az emlyén szóltva furcsa ötletéről a — különben tehetőség és agilis, a színjátszásért sokat járókódzó — rendezőt. A gyönyörűség látványban a bemutató nézőkösönégének már remélhetőleg nem lesz része, így azonban a rossz példától tartható társadalmi érvényű tanúság elcsiklandó. Nos, hogy mégis többen tanulhassanak belőle — ezért plegykálunk mi el.

(Kovács)